

BIBLIOTEKA
PW
SP.
ZŁAZOW

9964

KDN., 15. 10. I. 53, 20,000

KONWENCJA

POLSKO - NIEMIECKA

W SPRAWIE OBYWATELSTWA I OPCJI

PODPISANA W WIEDNIU DNIA 30 SIERPNI 1924 ROKU

~~l. 1120~~

P O Z N A Ń — 1 9 2 6

FISZER I MAJEWSKI — KSIĘGARNIA UNIWERSYTECKA

12.

KONWENCJA

W SPRAWIE...
W...
W...

W...
W...
W...

KONWENCJA

POLSKO - NIEMIECKA
W SPRAWIE OBYWATELSTWA I OPCJI

PODPISANA W WIEDNIU DNIA 30 SIERPNI 1924 ROKU

1. 1120

P O Z N A Ń — 1 9 2 6

FISZER I MAJEWSKI -- KSIĘGARNIA UNIWERSYTECKA

9964 ✓

KONWENCJA
w sprawie obywatelstwa i opcji,
podpisana w Wiedniu dnia 30 sierpnia 1924 r.

P O L S K A
z jednej strony
i N I E M C Y
z drugiej strony,

pragnąc uregulować kwestje, dotyczące zmiany obywatelstwa dawnych obywateli niemieckich, a wynikające z artykułów 3, 4 i 5 Traktatu pomiędzy Głównymi Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Polską, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r., oraz z niektórych postanowień artykułu 91 Traktatu pomiędzy Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Niemcami, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r., mianowały swymi Pełnomocnikami:

Polska: pana dr. Witolda Prądzyńskiego, Prezesa Oddziału Prokuratorji Generalnej;

Niemcy: pana dr. Teodora Lewald'a, rzeczywistego tajnego radcę, Sekretarza Stanu w stanie rozporządzalności,

k którzy po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za sporządzone w dobrej i należytej formie, pod przewodnictwem pana Jerzego Kaeckenbeeck'a, D. C. L., prezydenta Trybunału rozjemczego dla Górnego Śląska, opierając się na wydanym przezeń w dniu 10 lipca 1924 roku orzeczeniu rozjemczem, zgodzili się na postanowienia następujące:

Artykuł 1.

Traktat pomiędzy Głównymi Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Polską, podpisany w Wersalu dn. 28 czerwca 1919 roku, oznaczany jest w niniejszej Konwencji słowami „Traktat z dnia 28 czerwca 1919 r.“, zaś Traktat pomiędzy Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Niemcami, podpisany w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r., słowami „Traktat Wersalski“.

ROZDZIAŁ PIERWSZY

Artykuł 2.

Przez obywateli niemieckich w znaczeniu artykułów 3 i 4 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 r., i artykułu 91 Traktatu Wersalskiego rozumie się w niniejszej Konwencji osoby, które posiadały to obywatelstwo w dniu 10 stycznia 1920 r.

Artykuł 3.

1. Słowa: „terytorjum uznane, lub które będzie uznane za część składową Polski“ (art. 3 i 4 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 r.) odnoszą się do całego terytorjum Polski.

2. Układające się Strony zgadzają się, iż postanowienia artykułu 91 Traktatu Wersalskiego również odnoszą się do całego terytorjum Polski, przyczem nie przesądza się kwestji, czy wykładnia taka wynika, czy też nie, z wyrażeń tego artykułu: „terytorja uznane ostatecznie za część Polski“, „jedno z terytorjów uznanych za część Polski“.

Artykuł 4.

Obywatele niemieccy są zamieszkali (domicyłowani), w rozumieniu ustępów 1, 2 i 3 artykułu 91 Traktatu Wersalskiego i artykułu 3 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 r., w obrębie terytorjum określonego w artykule 3 Konwencji niniejszej, jeśli stworzyli tam swoje zamieszkanie (domicyl) i tego zamieszkania nie porzucili, a to stosownie do następujących postanowień:

§ 1.

1. Zamieszkanie zostało stworzone, gdy obywatel niemiecki w obrębie wyżej wymienionego terytorjum osiedlił się w taki sposób, by tam dążyć do zrealizowania swych celów życiowych i przebywa tam zazwyczaj i regularnie bez zamiaru opuszczenia siedziby.

2. Przebywanie zazwyczaj i regularnie oznacza przebywanie w ciągu zasadniczej części danego okresu czasu.

§ 2.

1. Porzucenie zamieszkania zachodzi, gdy zwinięta została siedziba, a odnośny obywatel niemiecki opuścił wyżej wymienione terytorjum bez zamiaru powrotu.

2. Z faktu, że siedzibę zwinięto, wynika domniemanie, iż zamiaru powrotu nie było. Jednak domniemywa się istnienie zamiaru powrotu, jeżeli dana osoba osiedliła się ponownie najpóźniej w dniu 10 stycznia 1920 roku w tej miejscowości, w której mieszkała przed porzuceniem siedziby. To samo domniemanie zachodzi, jeśli dana osoba osiedliła się ponownie najpóźniej w dniu 10 stycznia 1920 roku na terytorjum odstąpionem przez Niemcy, a

a) przez czas, w ciągu którego siedziba była porzucona, rodzice tej osoby, lub w razie rozwiązania ich małżeństwa, jedno z nich, byli zamieszkalí w obrębie tego terytorjum, albo też

b) osoba ta, od czasu swego pierwszego osiedlenia się w obrębie tego terytorjum przed 1 stycznia 1908 roku do 10 stycznia 1920 roku, była tam osiedlona po ukończeniu ośmnastego roku życia conajmniej przez lat dziesięć.

§ 3.

1. Przebywanie o charakterze przejściowym lub dla celów rozrywkowych, jak wywczasy letnie, dogłądanie przedsiębiorstwa, polowanie, nie stwarza zamieszkania.

2. Tak samo rzecz się ma w wypadku przebywania dla celów ubocznych; będą za takie uważane mianowicie: uczęszczanie do szkół wszelkich stopni, przygotowywanie się do

zawodu lub kształcenie się zawodowe, praktyka w charakterze asystenta lub kandydata, obowiązkowa służba wojskowa lub udział w wojnie.

3. Jeżeli siedziba została porzucona dla celów ubocznych, wymienionych w ustępie drugim niniejszego paragrafu, to domniemywa się, iż zamieszkanie zachowano, o ile dana osoba osiedliła się ponownie w obrębie terytorjum, określonego w art. 3 niniejszej Konwencji, najpóźniej w dniu 10 stycznia 1920 r.

§ 4.

Dla zakresu niniejszej Konwencji postanowienia paragrafów poprzednich stosują się również do zamieszkania rodziców, którego wymaga artykuł 4 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku.

Artykuł 5.

1. O ile według postanowień Konwencji niniejszej zamieszkanie wymagane jest dla nabycia obywatelstwa polskiego, koniecznym jest i wystarczającym, aby warunki, przewidziane w art. 4 niniejszej Konwencji, zostały lub zostały były spełnione w obrębie terytorjum, określonego w art. 3 Konwencji, nawet, jeżeli spełnione są również na innem terytorjum.

2. Jeżeli ktoś nabył obywatelstwo polskie w dniu 10 stycznia 1920 roku, to nabycie to nastąpiło z wykluczeniem obywatelstwa niemieckiego nawet wówczas, gdy poza zamieszkaniami w Polsce posiadał on zamieszkanie w Niemczech.

Artykuł 6.

1. Obywatele niemieccy nabyli obywatelstwo polskie z samego prawa i z wykluczeniem obywatelstwa niemieckiego z mocy artykułu 91 Traktatu Wersalskiego i artykułu 3 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku, jeżeli posiadali swe zamieszkanie w obrębie terytorjum, określonego w art. 3 niniejszej Konwencji, conajmniej od 1 stycznia 1908 roku do 10 stycznia 1920 roku.

2. Inni obywatele niemieccy, którzy mieli swe zamieszkanie w obrębie wyżej wymienionego terytorjum w dniu 10 stycznia 1920 roku, będą mogli nabyć obywatelstwo polskie jedynie za specjalnem zezwoleniem Państwa polskiego.

Artykuł 7.

§ 1.

1. Obywatele niemieccy, urodzeni na terytorjum, określonym w art. 3 niniejszej Konwencji, z rodziców, którzy w chwili ich urodzenia mieli zamieszkanie w obrębie tego terytorjum, nabyli obywatelstwo polskie z samego prawa bez względu na to, czy sami mieli swe zamieszkanie w obrębie tego terytorjum w dniu 10 stycznia 1920 roku, czy też go nie mieli.

2. Nie nabyli jednakże obywatelstwa polskiego ci obywatele niemieccy, których rodzice oboje założyli swoje zamieszkanie w obrębie tego terytorjum po dniu 1 stycznia 1908 roku.

§ 2.

Obywatele niemieccy, którzy nabyli obywatelstwo polskie zgodnie z paragrafem pierwszym niniejszego artykułu, utracili to obywatelstwo a zachowali obywatelstwo niemieckie, jeżeli

a) dokonali prawidłowo zrzeczenia się, przewidzianego w ustępie drugim artykułu 4 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku, lub jeżeli

b) złożyli przed władzami, przewidzianymi w tym samym ustępie, wyraźne oświadczenie zrzeczenia się w okresie między dniem 11 stycznia 1922 roku a 10 lipca 1924 roku, lub jeżeli

c) mieszkając na terytorjum polskiem w dniu 10 stycznia 1920 roku, opuścili to terytorjum w czasie między tym dniem a dniem 10 lipca 1924 roku wśród okoliczności, wskazujących na zamiar wyemigrowania, lub jeśliby

d) w myśl ustawodawstwa niemieckiego nabyli obywatelstwo niemieckie po dniu 10 stycznia 1920 roku, gdyby go nie byli już posiadali, lub też jeżeli

e) pozostali po dniu 10 stycznia 1922 roku w służbie Rzeszy, jednego z Państw niemieckich lub niemieckiego samorządu.

§ 3.

1. Będą uważani za osoby, które się zrzekły w dniu 10 stycznia 1922 r. obywatelstwa polskiego, ci obywatele niemieccy, którzy nabywszy obywatelstwo polskie zgodnie z paragrafem 1, a nie podpadając pod przepis paragrafu 2 niniejszego artykułu, nie przenieśli się do Polski przed dniem 10 lipca 1924 roku, chyba, że przed dniem 28 lutego 1925 r. upomną się o obywatelstwo polskie u władz polskich, wskazanych w ustępie drugim artykułu 4 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku i udowodnią, bądź że:

a) poczynili przed dniem 10 lipca 1924 roku kroki u właściwych władz polskich (nie wyłączając konsulatów) w celu uzyskania uznania obywatelstwa polskiego — pod warunkiem, że złożyli swoje podania na piśmie, albo też otrzymali pisemną odmowę, względnie pisemną odpowiedź, równającą się odmowie, bądź że

b) w chwili upomnienia się ich o obywatelstwo ojciec ich lub matka mają swe zamieszkanie w obrębie terytorjum, określonego w art. 3 niniejszej Konwencji, bądź też, że

c) w chwili upomnienia się o obywatelstwo polskie posiadają oni w obrębie tego terytorjum bądź nieruchomość rolną, bądź też inną nieruchomość, zamieszkałą przez nich lub przez ich rodziców przynajmniej od lat dziesięciu.

2. Rząd polski poda do wiadomości Rządu niemieckiego w drodze dyplomatycznej, kto zachowa obywatelstwo polskie na skutek upomnienia się.

§ 4.

Obywatele niemieccy, którzy zgodnie z niniejszym artykułem zachowują obywatelstwo polskie, tracą obywatelstwo niemieckie.

§ 5.

Obywatele niemieccy, którzy odpowiadają równocześnie warunkom, wymaganym przez art. 3 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku (art. 91 Traktatu Wersalskiego), oraz warunkom artykułu 4 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku, nabyli z dniem 10 stycznia 1920 roku obywatelstwo polskie z samego prawa z wykluczeniem obywatelstwa niemieckiego.

Artykuł 8.

§ 1.

1. Kobieta, która była zamężną w dniu 10 stycznia 1920 roku, nabyła obywatelstwo polskie, jeżeli sama odpowiada warunkom, wymaganym do nabycia tego obywatelstwa, chociażby jej małżonek warunkom tym nie odpowiadał, Nabyte w ten sposób obywatelstwo polskie uważa się jednakże za utracone z dniem 31 stycznia 1920 roku na rzecz obywatelstwa małżonka, jeżeli małżeństwo w tym dniu jeszcze trwało.

2. Kobieta, która była zamężną w dniu 10 stycznia 1920, nie nabyła obywatelstwa polskiego, jeżeli nie odpowiada sama warunkom, wymaganym do nabycia tego obywatelstwa, chociażby jej małżonek warunkom tym odpowiadał. Jednak obywatelstwo polskie nabyte przez małżonka uważa się za rozciągnięte na jego żonę z dniem 31 stycznia 1920 roku, jeżeli małżeństwo w tym dniu jeszcze trwało.

§ 2.

Obywatele niemieccy, którzy w dniu 10 stycznia 1920 r. nie mieli ukończonych lat ośmnastu, dzielą obywatelstwo ojca, jeżeli są dziećmi ślubnymi, a swej matki, jeżeli są dziećmi nieślubnymi. Jeżeli jednak osoby te same odpowiadają warunkom, wymaganym przez artykuł 4 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku, to z zastrzeżeniem postanowienia artykułu 7, par. 1 ustęp drugi niniejszej Konwencji, nabyły obywatelstwo polskie, chociażby ich ojciec lub matka warunkom wymaganym do nabycia obywatelstwa polskiego nie odpowiadali.

ROZDZIAŁ DRUGI

Artykuł 9.

1. Aby ważne dokonać opcji, należało:
po pierwsze mieć ukończonych lat conajmniej ośmnaście;
po drugie nabyć z samego prawa obywatelstwo polskie
z mocy artykułu 3 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 r. (art. 91, ustęp pierwszy, Traktatu Wersalskiego);

po trzecie złożyć przed dniem 11 stycznia 1922 r. oświadczenie opcji bądź przed władzami polskimi, bądź przed władzami niemieckimi, wskazanymi jako właściwe.

2. Jeżeli osoba interesowana, która oświadczyła swą wolę utracenia obywatelstwa polskiego, odpowiada równocześnie warunkom, przewidzianym w art. 3 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku (art. 91 Traktatu Wersalskiego) i warunkom, przewidzianym w art. 4 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku, jest ona optantem, a nie zrzekającym się. Mylne oznaczenie odnośnego oświadczenia nie narusza jego znaczenia prawnego.

Artykuł 10.

1. Oświadczenia opcji nie mogą być odwoływane.

2. Pod względem możliwości uznania oświadczeń opcji na wniosek osób, które oświadczenia składały, za nieważne z powodu choroby umysłowej, pijaństwa, groźby, przymusu, błędu istotnego lub innych wadliwości woli, należy oświadczenia takie oceniać pod tym samym kątem i traktować w ten sam sposób, jak inne oświadczenia woli z dziedziny prawa publicznego wewnętrznego. Rozpoznawanie wniosków o unieważnienie należy do właściwości władz administracyjnych i sądowych tego państwa, którego władze oświadczenie przyjęły.

3. Unieważnienie oświadczenia, złożonego przed władzami jednej ze Stron, nie przesądza w niczem ważności oświadczenia tej samej osoby, złożonego przed władzami drugiej Strony.

Artykuł 11.

§ 1.

1. Układające się Strony zobowiązują się nawzajem sobie zakomunikować w drodze dyplomatycznej przed dniem 1 grudnia 1924 r. spisy osób, które pozostały na terytorjum Polski, a które złożyły oświadczenie opcji, uważane przez władze właściwe za ważne w myśl niniejszej Konwencji. Spisy te wymieniają również osoby, na które skutki opcji się rozciągają. Nie będą tam natomiast wymienione osoby, których oświadczenie zostałoby unieważnione przed zakomunikowaniem spisów, zgodnie z postanowieniem artykułu 10 niniejszej Konwencji.

2. W celu stwierdzenia tożsamości osoby optanta spisy będą zawierały imiona, nazwiska, zawód i miejsce zamieszkania.

3. W razie potrzeby wojewodowie polscy i konsulowie niemieccy będą udzielali sobie wzajemnie pomocy w wymianie koniecznych objaśnień, mianowicie odnośnie do oświadczeń opcji.

§ 2.

1. Jeżeli w następstwie zakomunikowania spisów jedna z układających się Stron podniesie wypadki, które według jej zapatrywania stanowią naruszenie postanowień Traktatów, będzie mogła przesłać uwagi swe drugiej Stronie w drodze dyplomatycznej.

2. Obie Strony zobowiązują się do jaknajrychlejszego zbadania takich uwag i, jeżeli będą uzasadnione, do uwzględnienia ich, a ewentualnie do przywrócenia danej osobie przysługującego jej stanu prawnego.

3. Zakomunikowanie uwag przez jedną z układających się Stron niema skutku zawieszającego.

Artykuł 12.

§ 1.

1. Osoby, zamieszczone w jednym ze spisów, przewidzianych w art. 11 niniejszej Konwencji, obowiązane są prze-

nieść swe zamieszkanie z Polski do Niemiec, chyba że ich oświadczenie opcji zostanie unieważnione z powodu wadliwości woli zgodnie z art. 10 lub został im przywrócony przyśługujący im stan prawny zgodnie z art. 11, par. 2, ustęp drugi niniejszej Konwencji; to przeniesienie się

1) osób, które nie posiadają nieruchomości na terytorjum polskiem, nastąpi najpóźniej do 1 sierpnia 1925 roku;

2) osób, których nieruchomości znajdują się w obrębie rejonu miejsc warownych, według stanu z dnia 10 lipca 1924 roku, lub w pasie granicznym szerokości 10 klm., — najpóźniej do 1 listopada 1925 roku;

3) osób, które mają nieruchomości na terytorjum polskiem poza obrębem rejonu miejsc warownych lub dziesięciokilometrowego pasa granicznego, — najpóźniej do 1 lipca 1926 roku.

Terminy, przyznane w niniejszym artykule, nie naruszają prawa Rządu polskiego do wydalania optantów, którzyby się zachowywali jako cudzoziemcy niepożądani

§ 2.

W celu uwiadomienia poszczególnych optantów o ich obowiązku opuszczenia terytorjum polskiego w terminach wyżej określonych, władze polskie wystosują, pomiędzy dniem 1 stycznia a 28 lutego 1925 roku, odpowiednie przypomnienia do osób, które złożyły oświadczenie opcji; w przypomnieniach tych będą również wymienione osoby, na które rozciągają się skutki opcji. Fakt, że nad uwagami, przewidzianymi w art. 11 niniejszej Konwencji, toczy się wymiana zdań, nie przeszkadza wystosowaniu przypomnienia w powyżej wymienionym terminie.

2. Przypomnienia, doręczone przez władze polskie po dniu 28 lutego 1925 roku optantom, nie wymienionym w spisach, zostaną podane w drodze dyplomatycznej do wiadomości Rządu niemieckiego. To podanie do wiadomości będzie traktowane w ten sam sposób, jak zakomunikowanie spisów.

3. Optantom, którzy do dnia 1 marca 1925 roku nie otrzymają przypomnienia od władz polskich, będzie od chwili opóźnionego przypomnienia przysługiwał termin do wyjazdu, równający się terminowi, któryby mieli, gdyby przypomnienie zostało im zakomunikowane w dniu 28 lutego 1925 roku.

§ 3.

1. Osoby, które przed dniem 10 lipca 1924 roku podały do właściwych władz polskich przewidziany w art. 10 niniejszej Konwencji wniosek o unieważnienie swego oświadczenia opcji, będą podlegały obowiązkowi przeniesienia swego zamieszkania dopiero od chwili, gdy wniosek ich zostanie ostateczną decyzją odmownie załatwiony.

2. Jeżeli wniosek taki podano po dniu 10 lipca 1924 r., właściwe władze polskie, administracyjne lub sądowe, same rozstrzygną zgodnie z obowiązującym prawem polskim, czy wnioskowi przyznać skutek zawieszający. Postanowienie to stosuje się również do osób, które podały taki wniosek przed dniem 10 lipca 1924 roku, a sprawy nie prowadziły aż do ostatniej instancji, — o ile osoby te wznowią swój wniosek przed dniem 1 marca 1925 roku.

3. W wypadkach odmownego załatwienia wniosku o unieważnienie, który miał skutek zawieszający w myśl ustępu 1 niniejszego paragrafu, albo któremu taki skutek był przyznany w myśl ustępu drugiego tego paragrafu, termin do wyjazdu zacznie biec z dniem odmownego załatwienia wniosku o unieważnienie; będzie on wynosił połowę terminu, jakiby danej osobie przysługiwał, gdyby zaczął biec z dniem 1 marca 1925 roku, chyba że termin przewidziany w paragrafie 1 niniejszego artykułu byłby dla tej osoby korzystniejszy.

§ 4.

Układające się Strony zgadzają się, iż optanci, którzyby się nie zastosowali do obowiązku opuszczenia Polski w terminach, przewidzianych w artykule niniejszym, będą mogli być odstawieni do granicy i oddani władzom niemieckim. Wstęp na terytorjum polskie może być tym osobom na zawsze wzbroniony.

§ 5.

Po dniu 31 grudnia 1926 roku żadnych przypomnień już się skutecznie nie będzie. Osoby, które do tego czasu nie otrzymają przypomnienia, tracą szczególne uprawnienia i obowiązki optantów. Przepisy niniejszego paragrafu nie mają zastosowania do osób, o których mowa w paragrafie trzecim artykułu niniejszego, a którym ostateczne rozstrzygnięcie nie zostałyby do tego terminu doręczone.

Artykuł 13.

Oba Rządy dadzą właściwym władzom stosowne polecenia, by o ile możliwości ułatwiały optantom zarówno podróże konieczne do przygotowania nowego bytu w Niemczech, jak i samą emigrację.

Artykuł 14.

§ 1.

1. Optanci mogą przy wyprowadzeniu się zabrać ze sobą do Niemiec bez cła swój majątek ruchomy wszelkiego rodzaju i nie podlegają z tego powodu żadnym cłom wywozowym ani opłatom, o ile takie istnieją.

2. Żaden zakaz wywozu, ani żadne zarządzenie ustawowe lub administracyjne nie może w czemkolwiek ograniczyć optantów, przenoszących swoje zamieszkanie do Niemiec, w prawie do wywiezienia, w związku z przeniesieniem zamieszkania, majątku ruchomego, czy to przez zabranie go ze sobą, czy też przez wysłanie go w sposób, jaki uznają za najodpowiedniejszy.

3. Nie będzie się pobierało żadnej opłaty za czynności władz, wykopane z powodu przeniesienia zamieszkania, a wymagane przez ustawy, rozporządzenia lub inne przepisy urzędowe.

§ 2.

Władze mogą żądać, by optant udowodnił swe prawo własności co do przedmiotów, które zamierza zabrać, przez złożenie zaręczenia zastępującego przysięgę. Innych środków dowodowych można żądać, gdy rodzaj lub ilość

przedmiotów, które mają być wywiezione, dają dostateczny powód do podejrzenia, że przedmioty te nie należą do osoby, która dokonała opcji.

§ 3.

1. Optanci, opuszczający obszar polski, by przenieść swe zamieszkanie do Niemiec, będą zwolnieni od wszelkich bieżących opłat i podatków od dochodu lub od majątku oraz od dodatków do tych opłat i podatków, pobieranych przez Państwo polskie lub jego ciała samorządowe za okres, rozpoczynający się z upływem końca miesiąca, w ciągu którego następuje emigracja.

2. Osoby te będą wolne od składania wszelkich kaucyj na zabezpieczenie zapłaty przyszłych opłat, podatków lub dodatków do tych opłat lub podatków. Należności uważa się za przyszłe, jeśli warunki, wymagane ustawowo do powstania prawa do tych należności, spełniają się dopiero po ukończeniu miesiąca, w ciągu którego emigracja ma miejsce.

3. Co się tyczy jednorazowego podatku majątkowego, przepisanej ustawą polską z 11 sierpnia 1923 roku, to optanci winni uiścić przepisowe raty lub części tych rat, które w dniu emigracji są ściągalne. Od daty podpisania Konwencji wolni będą od opłat zaliczkowych, jak również od składania kaucyj, zabezpieczających zapłatę podatku. Wpłaty zaliczkowe, dokonane zgodnie z obowiązującymi ustawami i zarządzeniami nie będą optantom zwrócone; w każdym razie wpłaty te, zwaloryzowane według ogólnych przepisów prawa polskiego, będą odciągane od przepisowych rat, które optant jest jeszcze obowiązany uiścić.

4. Postanowienia ustępów 1—3 niniejszego paragrafu nie mają zastosowania, o ile należności są niezależne od obywatelstwa, miejsca zamieszkania lub pobytu płatnika.

Artykuł 15.

Prawo optantów do zachowania majątku nieruchomego w Polsce nie może być w żaden sposób uszczuplone w drodze ustaw, rozporządzeń lub innych przepisów, któreby nie

mogły być również stosowane do obywateli polskich, chyba że ten majątek znajduje się w obrębie rejonu miejsc warownych lub dziesięciokilometrowego pasa granicznego, w którym to wypadku majątek ten będzie traktowany jak majątek cudzoziemca.

Artykuł 16.

Z zastrzeżeniem ogólnych przepisów, dotyczących cudzoziemców, optanci, którzy przeniosą swe zamieszkania przed upływem terminów, zakreślonych w art. 12 niniejszej Konwencji, nie będą mogli aż do dnia 31 grudnia 1930 roku bez specjalnego zezwolenia władz polskich przebywać w Polsce dłużej, niż przez 21 dni w roku. Począwszy od dnia 1 stycznia 1931 roku, będą oni podlegali tylko ogólnym przepisom.

Artykuł 17.

Osoby, które mając prawo opcji, opuściły terytorjum polskie wśród okoliczności, wskazujących na zamiar wyemigracji, będą uważane, jak gdyby dokonały opcji (opcja milcząca),

a) jeżeli opuściły Polskę przed dniem 11 stycznia 1922 roku, lub

b) jeżeli opuściły Polskę w czasie pomiędzy 11 stycznia 1922 roku a 10 lipca 1924 roku, wyjąwszy wypadki, gdy osoby te wniosły u właściwych władz polskich o przedłużenie swych polskich paszportów, a wnioski te załatwiono odmownie; w każdym razie zachodzi opcja milcząca, jeżeli osoby te odzyskały obywatelstwo niemieckie.

Artykuł 18.

Szczególne uprawnienia i obowiązki optantów dotyczą tylko osób, które same dokonały opcji lub na które rozciągają się skutki opcji.

Artykuł 19.

I. Obywatele niemieccy, którzy nie odpowiadają warunkom, wymaganym przez art. 3 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku (art. 91 Traktatu Wersalskiego), a czynią zadość jedynie warunkom artykułu 4 Traktatu z dnia 28 czerwca

1919 roku i, którzy zrzekli się obywatelstwa polskiego, lub których w myśl niniejszej Konwencji uważa się za zrzekających się tego obywatelstwa, nie mają szczególnych uprawnień ani obowiązków optantów.

2. Sam fakt zrzeczenia się nie daje bynajmniej podstawy do uważania osoby zrzekającej się za niepożądanego cudzoziemca.

Artykuł 20.

Artykuł 5 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku nie ma zastosowania do opcyj, przewidzianych w art. 3 tego Traktatu (art. 91 ustęp trzeci Traktatu Wersalskiego); stosuje się on do opcyj, przewidzianych w art. 91 ustępy 4 i 9 Traktatu Wersalskiego.

Konwencja niniejsza, wraz z protokołem końcowym z tej samej daty, będzie możliwie jaknajrychlej ratyfikowana. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Warszawie.

Na dowód czego, Pełnomocnicy podpisali Konwencję niniejszą i przyłożyli na niej swoje pieczęcie.

Sporządzono w Wiedniu, w Hofburgu, w dwóch egzemplarzach, dnia trzydziestego sierpnia tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku.

L. S.

L. S.

(—) Dr. Witold Prądzyński   (—) Dr. Theodor Lewald

PROTOKÓŁ KOŃCOWY.

W chwili podpisania Konwencji Układające się Strony zgodziły się na następujące postanowienia:

I.

(do artykułu 4).

1. Zamieszkanie może istnieć, jeżeli ktoś mieszka regularnie na swym majątku z całą rodziną podczas kilku miesięcy w ciągu roku.

2. Przejściowa nieobecność, spowodowana wypadkami politycznymi lub działaniami wojskowymi po dniu 9 listopada

1918 roku, nie stanowi porzucenia zamieszkania, jeżeli dana osoba powróciła na terytorjum przed dniem 10 lipca 1921 r.

3. Dawni niemieccy urzędnicy bezpośredni (unmittelbare Staatsbeamte), nie wyłączając oficerów w służbie czynnej, osiedleni w dniu 10 stycznia 1920 roku w obrębie terytorjum odstąpionego przez Niemcy, nie będą uważani za obywateli polskich, o ile przed dniem 1 kwietnia 1920 roku nie otrzymali zwolnienia ze służby lub o nie nie prosili.

Co się tyczy obywateli niemieckich, którzy byli w swoim czasie przed dniem 10 stycznia 1920 roku niemieckimi urzędnikami bezpośrednimi lub oficerami w czynnej służbie, jako też do urzędników pośrednich (mittelbare Staatsbeamte), nauczycieli i duchownych, to mają do nich zastosowanie postanowienia ogólne, dotyczące pojęcia zamieszkania.

II.

(do artykułu 10).

Powołanie do służby wojskowej lub też zapowiedź przyszłego powołania na wypadek, gdyby oświadczenie opcji nie zostało dokonane, nie mogą same przez się służyć za podstawę do unieważnienia oświadczenia opcji.

Słowa „same przez się“ oznaczają, że nie jest wykluczone zastosowanie ogólnych przepisów, dotyczących możliwości unieważnienia opcji z powodu wadliwości woli.

III.

(do artykułu 11).

Układające się Strony uważają za rzecz pożądaną, by spisy były komunikowane częściami w miarę, jak będą gotowe.

IV.

(do artykułu 12, § 2).

Gdyby usiłowanie osobistego doręczenia przypomnienia okazało się bezskutecznem, przypomnienie nastąpi w drodze publicznego doręczenia (öffentliche Zustellung).

V.

(do artykułu 12, § 3).

Decyzja jest ostateczna, gdy nie podlega dalszemu środkowi prawnemu, administracyjnemu lub sądowemu, czy to wskutek upływu terminu do wniesienia środka prawnego, czy to z powodu nieistnienia wyższej instancji.

VI.

Oba Rządy podadzą sobie wzajemnie do wiadomości spisy osób, które miały prawo opcji, a którym udzielono naturalizacji przed dniem 10 lipca 1924 roku.

VII.

1. Układające się Strony zgodne są, że postanowienia Konwencji niniejszej, dotyczące opcji (artykuły 9—18 i odnośne postanowienia Protokołu końcowego) będą stosowane *mutatis mutandis* do Polaków, obywateli niemieckich, którzy dokonali opcji na rzecz Polski w myśl artykułu 91 ustęp 4 Traktatu Wersalskiego.

2. Układające się Strony obowiązują się do wydania na życzenie zainteresowanych osób zarządzenia, by optanci, którzy chcą przenieść swoje zamieszkanie do innego Państwa, niż to, na rzecz którego dokonali opcji, korzystali z ułatwień i uprawnień przewidzianych w niniejszej Konwencji dla przeniesienia zamieszkania.

3. W razie wprowadzenia przez Niemcy jednorazowego podatku majątkowego (*einmalige Vermögensabgabe*) zobowiązuje się Rząd niemiecki traktować osoby, które optowały na rzecz obywatelstwa polskiego, analogicznie do sposobu, przepisanego w art. 14, par. 3 ust. trzeci Konwencji.

Zasady ustalone w art. 14 par. 3 ust. 3 będą obowiązywały również w wypadku, gdyby Polska wprowadziła inny podatek jednorazowy od majątku.

VIII.

Wobec wątpliwości, jakie wywołała interpretacja przepisów Traktatów, odnoszących się do pojęcia zamieszkania,

stosowanie przez władze polskie tych przepisów będzie uważane za dokonywane w dobrej wierze nawet, jeżeli to stosowanie oparte było na wykładni odmiennej od wykładni stipulowanej w niniejszej Konwencji.

Powyższe stwierdzenie nie dotyczy w niczem sprawy zwłoki, zadeklarowanej w Genewie.

IX.

Podczas rokowań wyłoniło się zagadnienie wzajemnego związku artykułów 91 i 93 Traktatu Wersalskiego i artykułów 3, 4 i 12 Traktatu z dnia 28 czerwca 1919 roku. Ponieważ zagadnienie to nie wchodziło w zakres kompetencji arbitra, sprawa pozostaje otwartą. Strony Układające się wyrażają życzenie, by została ona w czasie właściwym rozstrzygnięta.

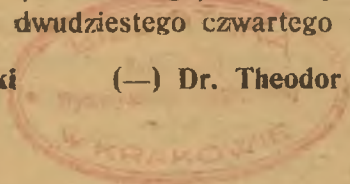
X.

Postanowienia niniejszej Konwencji w niczem nie uchylają postanowień Konwencji niemiecko-polskiej, dotyczącej Górnego Śląska, podpisanej w Genewie dnia 15 maja 1922 r.

Sporządzono w Wiedniu, w Hofburgu, dnia trzydziestego sierpnia tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku.

(—) Dr. Witold Prądzyński

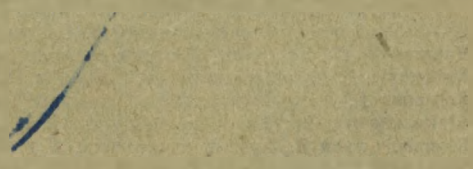
(—) Dr. Theodor Lewald

THE WESTERN

THE WESTERN

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

FISZER I MAJEWSKI

KSIEGARNIA UNIWERSYTECKA T. Z O. P. W POZNANIU

Abraham Wł., Prof. Dr., Dante jako polityk i publicysta	1,—
Bernheim H., Automatyzm i Sugestia	4,—
Cannan Edwin, Prof., Bogactwo wraz dodatkiem o pieniądzu — przekład z angielskiego p. J. Puzynianki pod redakcją prof. E. Taylora	6,—
Cieszkowski A., Ojciec-Nasz, wydanie nowe, zupełne, Tom I—III	25,—
— O ochronach wiejskich, Wydanie IV	1,50
Ciświcki T., O Naczelniku państwa i prezydencie Rzeczypospolitej polskiej	2,—
George H., Nauka ekonomji politycznej	10,—
Gide K., Prof., Zasady ekonomji politycznej, wyd. VI (z XXIII wyd. franc. przetłumaczone i opracowane przez prof. Dr. E. Taylora)	16,—
Godula, Historia handlu i przemysłu Górnego Śląska	3,—
Jakubski A., Dr., Z tajników życia, stosunki i zależności organizmu od otoczenia	4,—
Janet P., Historia doktryn politycznych wraz z historją filozofji prawa I/II	12,—
Kołaczkowski St., Dr., Stanisław Wyspiański	6,—
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i ważniejsze ustawy polityczne. wydał prof. Dr. A. Peretiatkowicz wydanie III. 6, z uzupełnieniem	8,—
Kostrzewski J., Dr Wielkopolska w czasach przedhistorycznych	12,—
Krzyżanowski A., Prof. Dr., Nauka skarbowości	10,—
Lehr-Splawiński T., Prof., Zarys gramatyki języka staro-cerkiewno-słowiańskiego	3,—
Lutosławski W., Bolaszewizm i Polska	1,—
Majewski E., Prof. Dr., Kapitał, rozbiór podstawowych pojęć gospodarczych	3,—
Mickiewicz A., O życiu duchowym, z pism, przemówień i listów, zebrał Prof. Dr. St. Pigoń	1,50
Namystowski B., Prof. Dr., Repetitorium z anatomji roślin	2,—
Nowakowski St., Prof. Dr., Do kogo świat należy, studjum porównawcze z gospodarki światowej	15,—
Ohanowicz A., Prof. Dr., Zarys prawa cywilnego byłej dzieln. pruskiej część I—III po	4,—
Park R. E. i Bourges E. W., Wprowadzenie do nauki Socjologii, przekład z angielskiego pod redakcją prof. Dr. Fl. Znanieckiego	15,—
Peretiatkowicz A., Prof. Dr., Państwo współczesne, Wydanie V	4,—
— Filozofja społeczna Jana Jakuba Rousseau, a, Wydanie II	5,—
— Zarys encyklopedji prawa, jako wstęp do nauk prawnych	1,—
— Prąd nowy w prawoznawstwie (Ustawa a sędzia)	1,—
Rubczyński W., Prof. Dr., Filozofja życia duchowego	24,—
Rutkowski J., Zarys gospodarczych dziejów Polski	5,—
Schramm J., Podręcznik analizy chemicznej jakościowej	6,—
Stelmachowski Br., Zarys procedury cywilnej I, 4,— II	5,—
Stelmachowska B., System trzech epok w prehistorji polskiej	5,—
Sułkowski J., Szczegóły historyczne dotyczące się wojny polsko-rosyjskiej na Litwie 1792 roku	2,60
Sobeski M., Prof. Dr., Filozofja sztuki	10,—
Szulcowski Br., Dr., Dusza dziecka	2,50
Tyc T., Dr., Z dziejów kultury w Polsce średniowiecznej	5,—
Włodarski Fr., Prof. Dr., Geometria analityczna płaska I	8,—
Winiarski B., Ustrój polityczny ziem polskich w XIX wieku	6,—
Znamierowski Cz., Podstawowe pojęcia teorii prawa I	4,—